

Drobnica

Pastirski psi so odlični varuhi drobnice

Delovni psi že tisočletja pomagajo pastirjem pri delu na paši. Delimo jih na ovčarske pse, ki čredo zganjajo in usmerjajo, ter na pastirske pse, ki živali varujejo pred plenilci. Paša s pomočjo pastirskih psov predstavlja enega najbolj starodavnih načinov zaščite drobnice pred plenilci. Na območju Evrope in Azije so to metodo uporabljali že pred tisočletji, v preteklem stoletju pa je njihova uporaba v Evropi močno upadla predvsem zaradi upada števila velikih zveri. V zadnjih nekaj desetletjih se je začelo ponovno obujanje paše s pastirskimi psi, izkušnje in rezultati pa kažejo, da gre za učinkovito metodo, s katero je mogoče znatno zmanjšati število napadov zveri na drobnico.

Da pa bo varovanje s pomočjo pastirskih psov učinkovito, morajo biti ob čredi prisotni vsaj trije pastirski psi, v primeru večjih čred pa še več.

Značilnost pastirskih psov je močan krdelni nagon, pri čemer njihovo krdelo predstavlja čreda drobnice, ki jo srčno branijo pred plenilci. Živali so ob psih mirne, ti pa jih spremljajo in jim sledijo. Pozorni postanejo ob vsaki neobičajnosti, odzovejo pa se z lajanjem in ustrahovanjem vsiljivca. Ko nevarnost mine, se psi vrnejo k svoji čredi. Navezanost na čredo je posledica odraščanja v njej, k temu pa pripomorejo tudi prirojene lastnosti in dosledna vzgoja.

Uspešnost varovanja je odvisna od pasme, saj psi čuvajske lastnosti podedujejo. V Sloveniji so med pastirskimi psi najbolj uporabljene pasme tornjak, kraški ovčar, šarplaninec, kuvaš, maremansko-abruški ovčar, pirenejski pastirski pes in kavkaški ovčar. Uspešnost vzgajanja mladih pastirskih psov v učinkovite varuhe

drobnice pa je v največji meri odvisna od lastnika črede, ki mora psa v času odraščanja redno nadzorovati in odpravljati neželena vedenja.

Prednosti uporabe pastirskega psa

Od učinkovitega pastirskega psa pričakujemo tri glavne sposobnosti: čuječnost, pozornost in zaščitništvo do živali. Pes, ki je navezan na čredo, je do nje zaščitniški, zato so pastirski psi zelo učinkoviti pri varovanju drobnice in drugih rejnih živali. Poleg neposrednega in aktivnega varovanja pastirski psi s pogumnim vedenjem, glasnim lajanjem in z označevanjem teritorija z urinom odvrtačo plenilce iz okolice pašnika. Prednost tega načina varovanja je tudi dejstvo, da imamo z odraslim pastirskim psom malo dela.

Koraki do učinkovitega pastirskega psa

Da bo pastirski pes učinkovit, izberemo mladiča, ki izhaja iz delovne linije. Za mladi-

Pašnik na Pivškem, kjer čredo varujejo trije pastirski psi pasme tornjak. (Foto: Rok Černe)

ča, katerega starši opravljajo delo pastirskega psa in so stalno prisotni ob čredi, je namreč bolj verjetno, da bo podedoval lastnosti delovnega psa. Pri izbiri pasme smo pozorni na to, da izberemo tiste, ki imajo prirojene lastnosti za varovanje črede pred plenilci. Predpogoj, da bo pes razvil prave telesne in karakterne značilnosti, je pasemska čistost, ki jo dokazuje rodovnik. Pri čistokrvnih psih je namreč bistveno večja verjetnost, da se bodo izrazile nagnosti značilnosti, ki jih želimo in pričakujemo. Uspešnost delovnega psa pa je v glavni meri odvisna od dosledne vzgoje, ki se začne zelo zgo-

daj. Pomembno je, da mladiča pri osmih tednih vključimo v čredo, kjer spozna njene pripadnike in jih sprejme kot del družine. Priporočljivo je, da ga v čredo vključimo v zimskem času, ko je drobnica v hlevu. Pripravimo mu prostor, v katerega se bo lahko umaknil pred ostalimi živalmi, a vseeno z njimi ostal v tesnem stiku. Za prve stike izberemo umirjene in manj agresivne živali, sčasoma pa ga seznanimo z vsemi člani črede. Spoznati mora tudi ljudi, s katerimi se bo srečeval, vendar naj bo teh stikov malo, saj nočemo, da se nanje preveč naveže. Ključno je, da mladiča redno opazuje-

mo in popravljamo neželena vedenja. Še posebej moramo biti na to pozorni ob začetku pašne sezone, ko se pes s čredo preseli na pašnik. Mladi psi se veččin varovanja najlaže in najhitreje naučijo od starejših izkušenih psov, zato je priporočljivo mlade pse vključiti v čredo, ki jo brani starejši pes. Pastirski pes začne samostojno in učinkovito varovati čredo med prvim in tretjim letom starosti, pred tem pa ga moramo redno in pogosto nadzirati. Če zaznamo neželena vedenja, psa nemudoma ustavimo, da ne pride v navado.

Pes se mora prosto gibati na območju, ki je ograjeno z elek-

trograjo s stalnim električnim tokom, pred katero ima strah. Pašnika pa ne sme zapuščati. Naloga pastirskega psa je varovanje črede, zato mora biti stalno prisoten ob njej, tako poleti na pašniku kot pozimi v hlevu. Za učinkovito varovanje črede so potrebni trije psi. Pes, ki je na pašniku sam, se bo pred tropom volkov umaknil, saj ob morebitnem spopadu nima možnosti prevlade. Skupina psov pa je bistveno močnejša, zato se bo postavila v bran črede.

V zadnjih treh letih je ocenjena višina škod na drobnici po volku in medvedu upadla in znaša okoli 200.000 evrov na leto. Od leta 2014 se z varovanjem s pomočjo pastirskih psov na Zavodu za gozdove Slovenije ukvarjamo v okviru projekta Life Dinalp Bear. Lani smo vzpostavili sodelovanje z izkušenimi vzreditelji pastirskih psov. Vzreditelji so začeli z rejjo psov v okviru delovnih linij. Ti psi imajo vlogo varuhov črede in so v stalnem stiku z živalmi. Iz teh linij izhajajo mladiči, ki bodo umeščeni na pašo pri novih lastnikih. Novim lastnikom pastirskih psov v okviru projekta sofinanciramo nakup pastirskih psov, ki bodo postali varuhi črede pred rjavim medvedom in drugimi zvermi. Vzreditelji pastirskih psov iz vzpostavljenih delovnih linij bodo novim lastnikom psov nudili tudi svetovanje pri vzgoji in umeščanju mladih psov v čredo. Na ta način želimo ponovno obuditi uporabo pastirskih psov kot eno najučinkovitejših metod zaščite domačih živali.

Tomaž Berce, Rok Černe,
Zavod za gozdove Slovenije

Za varovanje živali pred zvermi so najbolj primerni mladiči iz delovne linije. (Foto: Aleš Sedmak)

Želite rejne živali dodatno zaščititi pred velikimi zvermi s pomočjo pastirskih psov?

V letošnjem letu bomo subvencionirali nakup pastirskih psov, ki prihajajo iz vzpostavljenih delovnih linij. Vse rejce drobnice, ki želite svoje črede dodatno zavarovati, vabimo, da za več informacij o sodelovanju v projektu Life Dinalp Bear kontaktirate Tomaža Berceta iz Zavoda za gozdove Slovenije. Kontakt: tomaz.berce@zgs.si ali 040 601 425.

Pogoj za sodelovanje je, da bo pes pri novem lastniku opravljal delo pastirskega delovnega psa na območju razširjenosti rjavega medveda in bo stalno prisoten ob čredi, tako na pašniku kot v hlevu.

Posevki in plodovi